

MONIMUOTOISET PERHEET

Monimuotoiset perheet -verkosto

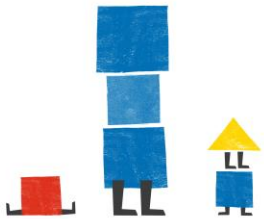

YHDEN VANHEMMAN PERHEET

SIJAISPERHEET

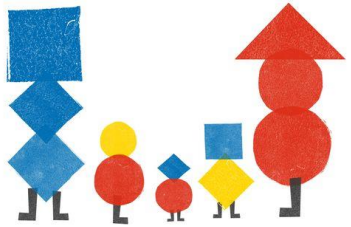

UUSPERHEET

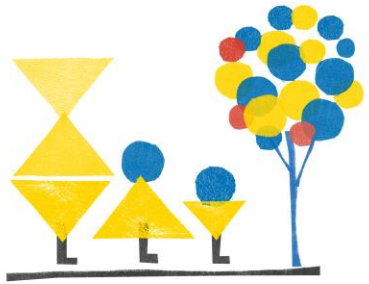

LESKIPERHEET

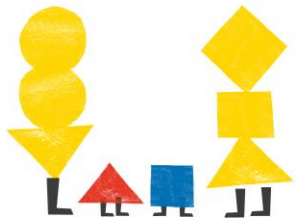

ADOPTIOPERHEET

SATEENKAARIPERHEET

LAPSIKUOLEMAPERHEET

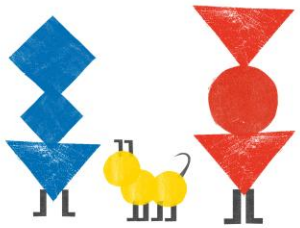

TAHATTOMASTI LAPSETTOMAT

KAHDEN KULTTUURIN PERHEET

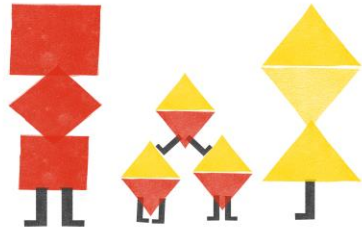

MONIKKOPERHEET

Muutamia faktoja

- Lapsiperheistä 60-67% kahden vanhemman perheitä osoitteen mukaan.
- Yhden vanhemman perheitä on 24% lapsiperheistä.
- Uusperheitä, joissa lapsi kirjoilla, 10%, lisäksi uusperheitä ja yksin asuvia, joiden luona lapsi ei ole kirjoilla.

- Lapsella(kin) voi olla vain 1 virallinen kotiosoite.
- Monella lapsella on myös toinen koti (jossa ei kirjoilla)
- Vuoroasuminen = min. 40% ajasta.

- Lapsella voi olla useita huoltajia, mutta virallisesti vain 2 vanhempaa, vaikka tosiasiallisia vanhempia voi olla enemmän.

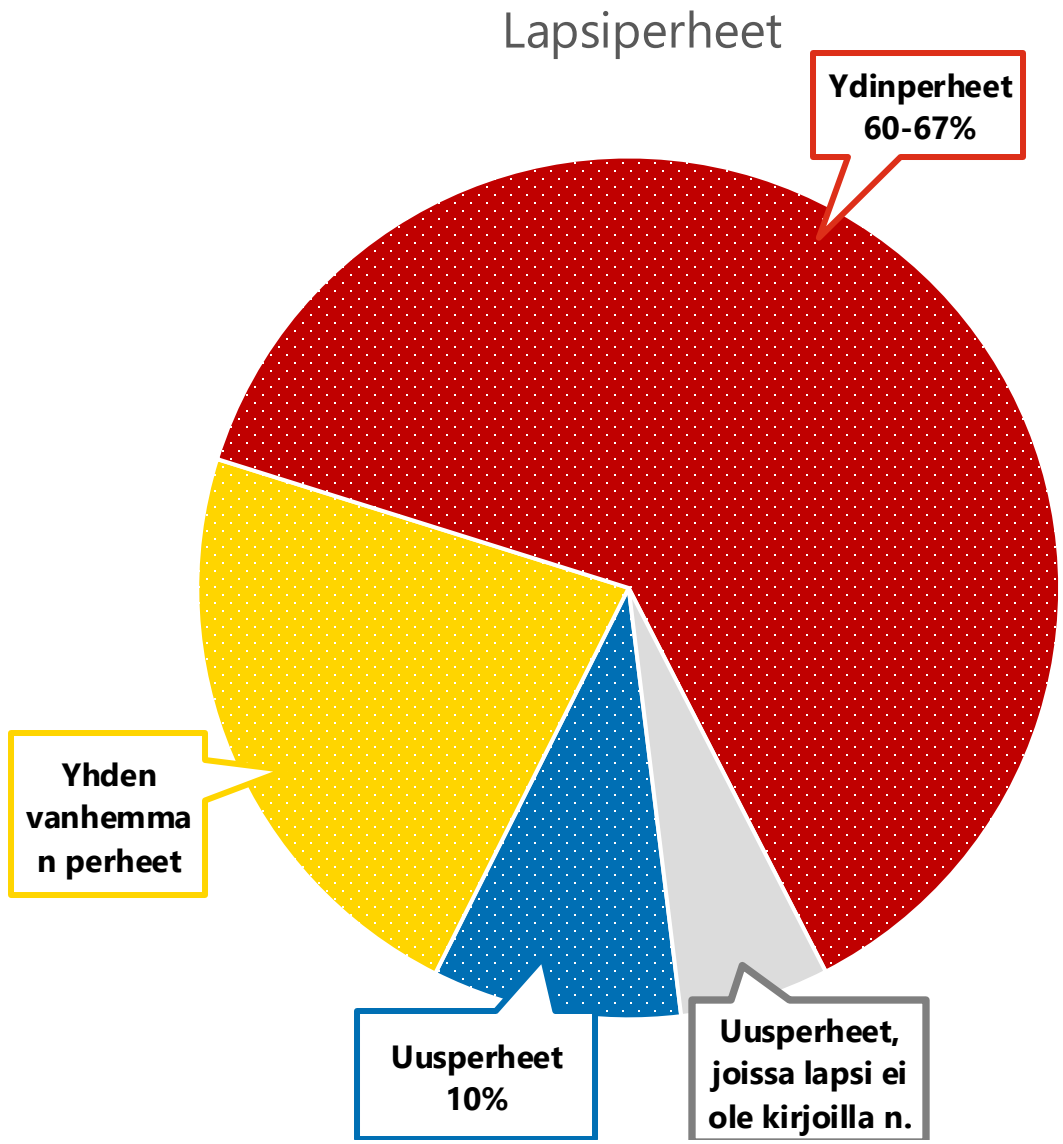

Vähintään joka kolmas perhe on monimuotoinen tavalla tai toisella.

monimuotoisetperheet.fi

Monimuotoiset perheet ja elatusjärjestelmän muutokset

- Keskeisintä **lapsen oikeus riittävään elatukseen**.
  Lapsen oikeudet ja lapsen etu tulee aina, lain mukaan, huomioida ensisijaisena.

- Vaikka muutoksille odotetaan miljoonien säästövaikutuksia, on aina varmistettava viranomaisille riittävät velvollisuudet ja mahdollisuudet toimia lapsen edun ja oikeuksien toteutumiseksi.

- Monimuotoiset perheet pitää elatusjärjestelmän uudistamista erittäin hyvänä ja tärkeänä asiana. Esitys vie kehitystä oikeaan suuntaan, mutta jättää myös parantamisen varaa.

- Elatusjärjestelmää tulee päivittää kokonaisvaltaisesti, jotta se huomioi paremmin mm. vuoroasumisen ja elatuksen heti eron jälkeen ennen sopimusten vahvistamista.
  - Lapsen elatusvelvollisuus tulee myös huomioida kaikessa huoltajien sosiaaliturvassa esim. automaattisina lapsikorotuksina. Toimeentulotuesta ei tule vähentää elatustukea. Elatustuki ja lapsilisä eivät nykytasolla kompensoi tehtyjä lapsikorotusleikkauksia, kuten yleistukiesityksessä todetaan.

Monimuotoiset perheet ja elatusjärjestelmän muutokset

"Hallitus julkaisi 25.4.2024 julkisen talouden suunnitelman, johon sisältyvän kirjauksen mukaan elatustukea uudistetaan siten, että elatustuen tasoa tarkistetaan säännöllisin väliajoin vanhempien tulotietojen perusteella."

- Monimuotoiset perheet -verkoston näkemys on, ettei hallituksen linjaus toteudu käsittelyssä olevalla esityksellä.

- Esitys vaatii lisää viranomaisaloitteisuutta ja automaattisuutta sekä tarvittaessa sanktioita (esim. takaisinperintää) molemmille vanhemmille
  - Automaattisuus, säännöllisyys ja viranomaisaloitteisuus säästäisi vaivaa ja resursseja sekä viranomaisilta että perheiltä, ehkäisten ristiriitoja ja lapsille ja/tai vanhemmille epäedullisten tilanteiden pitkittymistä.
  - Elatustuen lisäksi tulee tarkistaa elatusavun taso, molempien vanhempien osalta.
  - Velvoite säännöllisestä selvittämisestä tulisi määrittää myös hyvinvointialueille
  - Pallottelu Kelan ja hyvinvointialueen välillä tulisi minimoida elatuksen jatkuvuuden varmistamiseksi

Monimuotoiset perheet ja elatusjärjestelmän muutokset

- Kannatamme lämpimästi viranomaisille annettavaa riittävää ja selkeää tiedonsaantioikeutta
  - Samalla tulee varmistaa sekä vanhempien tietosuoja ja perusoikeudet että tiedonsaantioikeuksia hyödyntävien viranomaisten oikeusturva selkeällä sääntelyllä ja riittävästi resursoidulla toimeenpanolla, ohjeistuksella, tuella ja neuvonnalla.

- Viranomaisvelvoitteita tarkistuksiin on esitykseen nähden vahvistettava.
  - Hyvinvointialueen velvoite tarkistuksiin ja sopimustilanteisiin kutsumiseen (tarkistuksia saatetaan pelätä pyytää molemmin puolin)
    - Pelkkä Kela-vetoisuus voi lisätä turhaa ja arvaamatonta työtaakkaa hyvinvointialueilla, eikä varmista elatusapua saavien yhdenvertaisia oikeuksia tarkistuksiin
  - Määräaikaistarkistukset esim. 3 vuoden välein
  - Tarkistukset tulisi tehdä tulorekisteristä automaattisesti
  - Molempien vanhempien olosuhdemuutokset tulee tarkistaa, ei vain elatusvelvollisen
  - Pelkkä elatusvelvollisen velvollisuus ei riitä, ilman sanktioita ja viranomaistarkistuksia.
    - Sanktiot, esim. takaisinperintä elatusvelvollisuuden laiminlyönnistä, tulisi mahdollistaa Kelalle

Monimuotoiset perheet ja elatusjärjestelmän muutokset

- Lisäksi:
  - On varmistettava, että elatus jatkuu katkeamattomana eron jälkeen; vanhemman elatusvelvollisuus ei katkea tai ala erossa
  - Vaikka sopimus saataisiin myöhemmin, on elatus varmistettava, esimerkiksi elatusvelvolliselta takaisinperittävällä elatustuella
  - Erotilanteissa tulisi varmistaa ensimmäinen elatuksesta ja huollosta sopimistilaisuus mahdollisimman automaattisesti ja viranomaisaloitteisesti
  - Lastenvalvojien ja ero- ja perheoikeudellisten palveluiden resurssit on varmistettava, jotta tapaamiset saa nopeasti ja joustavasti (esim. myös ilta-aikaan)
  - Määräaikaisiin sopimuksiin tulisi luoda mekanismi, jolla estetään sopimukseton tila ja elatuksen katkeaminen esim. viivästymien ja oikeudenkäyntien vuoksi.
  - Elatustukea tulisi korottaa, ja harkita esim. 7 ja 13 ikävuoden kohdalla tehtäviä korotuksia, 17-vuotiaiden tilanne vaatii eritystarkastelua
  - Lapseneläkkeen suhdetta elatustukeen tulisi tarkastella: lapseneläke vanhemman kuollessa on veronalainen ja täydennysmäärineen eli täysimääräisenä matalampi kuin elatustuki